

28.08.2023

POL-2023-108563

Sisäministeriö

Lausuntopyyntö; Arvio poliisin hallintorakenteesta ja kehittämisvaihtoehtoista

Sisäministeriö on pyytänyt 7.6.2023 päivätyllä kirjeellään lausuntoa selvityshenkilön raportista; Arvio poliisin hallintorakenteesta ja kehittämisvaihtoehtoista: Takaisin ihmisen pariin. Länsi-Uudenmaan poliisilaitos lausuu asiassa seuraavaa.

Poliisihallinnon hallintorakenteet ovat merkittävästi muuttuneet viime vuosikymmeninä ja aivan erityisesti vuosien 2009 - 2014 aikana toteutetuissa uudistuksissa. Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan rakenteet ovat muodostuneet toimiviksi ja poliisin eri yksiköt toimintakykyisiksi. **Toistuvien rakenneuudistusten sijaan tulisi keskittyä toiminnan kehittämiseen ja johtamiseen nykyisissä rakenteissa.** Poliisin ylijohdon johtamisjänne ei ole liian laaja, joten se mahdollistaa toiminnan tehokkaan johtamisen.

Kuten selvityshenkilön raportista selkeästi käy ilmi, poliisihallinnon haasteet ovat toiminallisuudessa ja tuloksissa - ei vääränlaisissa rakenteissa.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos ei näe selkeitä perusteita sille, että haluttuihin tavoitteisiin ei päästäisi nykyisellä hallintorakenteella ja nykyistä tulosohjausprosessia uudistamalla. Poliisihallinnon organisaatio on riittävän virtaviivainen, nopeisiin muutoksiin kykenevä ja selkeästi johdettava kokonaisuus.

Raportista ei konkreettisesti käy ilmi, millä tavoin yhden viraston malli selkeästi ja paremmin johtaisi aikaisemmassa esiselvityksessä ja tässä raportissa kuvattuihin sinänsä tärkeisiin tavoitteisiin. Asioita on kuvattu ympäröivästä ja johtopäätöksiin on päädytty hyvinkin suorasukaisesti. Tämä piirre leimaa raporttia kauttaaltaan. Yhden viraston mallissa on suuri vaara jäykistää ja hidastaa hallintoa, joka ei kykene huomioimaan sujuvasti eri toiminta-alueiden näkökulmia ja tarpeita. Esimerkkinä voidaan nostaa esiin rekrytointi, joka vaatii nopeita ratkaisuja erityisesti niissä poliisilaitoksissa, joissa vaihtuvuus on suurta. Nykyinen toimialuekohtainen vastuu luo paremmat mahdollisuudet ketteriin ja joustaviin ratkaisuihin erilaisissa muuttuvissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa. Näitä ratkaisuja tulee tukea selkeällä ja johdonmukaisella resurssihoitamisella koko poliisihallinnossa.

Nykyinen organisointimalli mahdollistaa yhdenmukaisuuden toteutumisen riittävällä tasolla. Poliisilaitosten toimintaympäristöt ovat erilaisia, joten liiallinen samanlaisuus ei välttämättä tuo parhaita ratkaisuja. Tässä yhteydessä on todettava, että poliisilaitosten rakenteet, vaikka niissä olisikin joitain eroavaisuuksia, ovat Poliisihallituksen hyväksymiä.

Poliisilaitos tukee tiettyjen asiakokonaisuuksien ja toimintojen keskittämistä tilanteissa, joissa ne katsotaan järkeviksi. Esimerkkeinä voidaan mainita poliisin hankintatoimi, ICT-palvelut ja muut tukipalvelut, mikäli ne on tehokkaita ja tarkoituksenmukaisinta tuottaa keskitetysti. Tärkeiden kehittämistoimien pitää olla mahdollisia poliisihallinnossa myös ilman organisaatio-rakennemuutoksia. Kysymys on hyvin pitkälle hallinnon johtamisesta ja muusta ohjauksesta.

Rakenneuudistuksen selvityksessä poliisilaitosten lukumääriä koskevien vaihtoehtojen kohdalla on tuotu esille syyttäjälueiden organisointi neljään alueeseen mallin mukaisesti. Tähän on todettava, että operatiivisen poliisitoiminnan kannalta syyttäjälueen koolla tai sen maantieteellisellä sijoittumisella ei ole suurta merkitystä esimerkiksi poliisin ennalta estävän toiminnan tai hälytystoiminnan kannalta. Poliisilaitoksen tärkeitä yhteistyötahoja ovat syyttäjälueen lisäksi mm. hyvinvointialueet ja niihin kuuluvat sosiaali-toimi ja terveydenhuolto, lastensuojelu, pelastustoimi, koulutoimi ja nuorisotyö, sosiaali- ja kriisipäivystys sekä alueen kunnat.

Raportissa todetaan, että "Hallintorakennetarkastelussa keskeisimmäksi ongelmaksi jää perusrikostutkinnan heikko tila." Samat haasteet koskevat rikostutkintaa kauttaaltaan. Haasteisiin sisältyvät myös suurentuneiden syyttäjälueiden muuttuneet piirteet. Aikaisempi ennustettava ja vakiintunut syyttäjien ratkaisutoiminta on muuttunut ennustamattomaksi johtuen etäisyyksistä, toimintatapojen muutoksista, syyttäjien vaihtuvuudesta ja ehkä myös aikaisempaa nuoremasta ja kokemattomammasta syyttäjäkaartista.

Yhtä lailla syyttäjälueen kehityksen kanssa on todettava, että poliisin perustutkinnassa tutkijat ovat hyvin kokemattomia ja vasta poliisityötä aloitettavia, mikä kuormittaa esimiesjärjestelmää ja hidastaa tutkintojen valmistumista. Lisäksi tutkijoiden vaihtuvuus on suurta ja rekrytointi tutkintaan on vaikeaa, joskus jopa mahdotonta.

Näihin asioihin ei hallintorakenneuudistuksella voida vaikuttaa juuri mitenkään. Eräs tehokkaaksi havaittu keino perustutkinnan suorituskyvyn lisäämiseksi on lisätä tuntuvasti sen resursseja. Muitakin keinoja on tuotettava rikostutkinnan houkuttelevuuden lisäämiseksi.

Raportissa ehdotetaan monivuotista kehittämisohjelmaa perusrikostutkinnan tason olennaiseksi nostamiseksi tutkijoiden määrää kasvattamalla, työn arvostusta ja palkkausta kohottamalla sekä koulutuksen laatua parantamalla. Poliisilaitoksen arvion mukaan osa mainituista ehdotuksista voidaan toteuttaa hyvinkin nopealla aikataululla hallinnon omilla päätöksillä. Koulutuksessa rikostutkinnan osuutta ollaan jo lisäämässä. Palkkausjärjestelmän uudistamistarpeet ovat arvioitavina Poliisihallituksessa.

Kuten edellä todettiin, paikallispoliisin rakenteita on muokattu reippaasti viime vuosikymmenien aikana. Sisäministeriön poliisiosaston ja poliisihallituksen rooleista ja tehtäväjaoista on tehty selvityksiä, mutta ne eivät ole johtaneet muutoksiin. Tämän asetelman selkeyttämällä on kiistatta vaikutuksia poliisitoiminnan ohjaamiseen ja tehokkuuteen muiden uudistusten ohella.

Poliisipäällikkö

Timo Saarinen

Apulaispoliisipäällikkö

Jarmo Pitkämäki

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.08.2023 klo 09:29. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Tiedoksi

Poliisihallitus